

LITEN ELLER STOR BORHAMMER? Det meste er forskjellig bortsett fra prinsippet. Hvilken maskin trenger du? (Foto: BRYNJULF BLIX)

Hvilken borhammer trenger du?

32

Publisert: Søndag 13. september 2015 kl 16:00

Borer du i mur med slagdrill? En borhammer er bedre og finnes i mange varianter og prisklasser. Her er to ytterpunkter.

Dinside De fleste tror de vet hva en drill er, men ikke alle vet hva en borhammer er og hvilke fordeler den har.

av Brynjulf Blix

[f Del med vennene dine](#)

De minste og letteste drillene er beregnet på lette oppgaver og fungerer også bra som skrumaskin til mindre jobber.

Men skal du bore større, dypere og i harde materialer trenger du et kraftigere verktøy, med slagfunksjon og kraftigere motor. Og der drillen må gi tapt, ja der kommer borhammeren til unnsetning.

Slagdrillen har en kobling med skråstilte tenner som kan skli over hverandre når akslingen roterer. Det er også en kraftig springfjær som fungerer slik at når du presser boret innover så glipper koblingen og den ene dele skyves tilbake mot fjæra, som så presser den tilbake.

På den måten roterer boret samtidig som det slår innover. Dermed kan du bore i porøse, men harde materialer som stein, mur og betong. Du trenger bor med spesialtupp av hardmetall som er laget for å brukes i slagdrill.

Jo hardere du presser, jo mer kraft får slagmekanismen. Derfor blir du fort sliten hvis du skal bore flere dype hull i hard betong. Særlig hvis du skal feste noe i taket...

Borhammeren fungerer helt annerledes. Den har en egen mekanisme som slår boret fram og tilbake, ved hjelp av et stempel som går fram og tilbake i en sylinder.

I SLAGDRILLEN: I slagdrillen kommer slagene når det "glipper" mellom de skråstilte tennene når de roterer. Jo mer du presser jo mer slag. Både du og maskinen rister... (Illustrasjon: BRYNJULF BLIX)

I BORHAMMEREN: Stempelet skaper trykk til slagmekanismen som bare slår selve boret, ikke hele maskinen. (Foto: BOSCH)

Slagmekanismen slår altså bare på selve boret, og ikke på hele chucken og resten av maskinen: Det gjør at all slagenergien treffer der den skal - uten at du selv behøver å bruke krefter.

Borhammeren har en festemekanisme som heter SDS, hvor SDS Plus er den mest utbredte (store maskiner bruker SDS Max). Det brukes derfor også helt andre bor som ikke festes i en vanlig chuck. Alle bor har samme dimensjon og utforming på den delen som går inn i festemekanismen, de skyves inn og boret kan bevege seg fram og tilbake av slagmekanismen.

SE FORSKJELLEN: Vanlige bor har forskjellige diameter, SDS Plus har alle samme innfesting. (Foto: BRYNJULF BLIX)

MEISLER: Har maskinen støtte for bare slag, uten rotasjon, kan du også bruke den til meisling. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Borene som brukes har også en tupp av hardmetall som tar seg av selve boringen. Tuppen sitter i et spor og er sveiset fast i boret.

[Les også: Drillparaden](#)

Hvilken maskin?

Tidligere har borhammere vært store, tunge og kraftige og utstyrt med ledning. Men produsentene har sett behovet for lettere maskiner som overtar der den vanlige slagdrillen kommer til kort.

Vi har tidligere testet en [liten borhammer fra Bosch, i den grønne serien, med ledning](#). Nå finnes det også batteridrevne utgaver for hjemmebruk samt kraftige batteridrevne maskiner for proff bruk.

Vi har testet to slike maskiner, i hver sin ende av spekteret: Cotech LXC RHD18 fra Clas Ohlson og GBH 36 VF-LI Plus fra Bosch.

Dette er altså to svært forskjellige maskiner både når det gjelder pris og ytelse. Det som er interessant er hvor forskjellen ligger og hvordan de løser forskjellige oppgaver.

[Les også: Bore-guiden](#)

Cotech LXC RHD18

Det første som slår en er at maskinen kjennes nesten like kompakt og lett som en vanlig, kraftig batteridrill. Derfor er den spesielt godt egnet til mindre oppgaver på steder som er vanskelige å komme til. Man behøver heller ikke være spesielt sterk for å bruke maskinen, den kan brukes av de fleste.

LITEN OG HENDIG: Cotech LXC RHD18 er en praktisk borhammer som er lett å bruke. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Samtidig er det helt klart at en liten borhammer ikke er laget for grovarbeide og lange arbeidsøkter. Denne maskinen klarer egentlig ikke så mye større oppgaver enn du får til med en god slagdrill. Det som er viktig er at den gjør det svært mye lettere og mer behagelig for den som bruker den!

Maskinen ligger godt i hånden, vekten på 2,1 kilo med 4 amperetimers batteri er ikke avskrekkende. For lettere oppgaver kan man bruke et mindre batteri, da blir vekten et par hundre gram mindre.

Det ekstra håndgrepet er lett å justere og å ta av og på. Dybdestopperen justeres med vingeskruen på håndtaket.

Du kan velge mellom roterende hammerfunksjon eller bare rotasjon med velgeren som dreies rundt. En sikkerhetsknapp gjør at velgeren ikke flytter seg uten at du holder knappen inne.

MODUS: Du kan velge mellom slag og rotasjon eller bare rotasjon. Du kan ikke velge bare slag. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Rotasjonsretningen kan endres med skyvebryteren over håndgrepet.

STYRING: Vanlig pistolgrep og retningskontroll på maskinen fra Clas Ohlson. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Hva den kan - og ikke kan

Hvis du tror at en borhammer er en maskin som uten videre kan bore i alt mulig, må vi skuffe deg.

På esken og i manualen står det riktig nok oppgitt at den kan bore 12 millimeter hull i betong og 8 millimeter i stål, samt 12 millimeter i treverk. Men det er ikke lett å finne SDS-bor som ikke er laget for å hamre i betong og lignende, og de vi har sett er grove og lange spiral-trebor med diameter på 20 millimeter eller mer. Og metallbor til borhammer har vi aldri sett, selv om det sikkert finnes mange spesialløsninger i forskjellige bransjer.

I praksis er det da slik at maskinen ikke kan bore verken i stål eller treverk hvis du ikke bytter chuck. Hos Clas Ohlson selger de en slik fra Bosch som koster 299 kroner.

EKSTRA CHUCK: Med ekstra chuck i SDS-chucken. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Har du ikke en vanlig drill fra før kan du heller kjøpe batteridrillen til Clas Ohlson i samme LXC-serien, som leveres med batteri og lader. Det er faktisk noen tiere billigere enn å kjøpe borhammer, batteri, lader og ekstra chuck for vanlige bor.

Skal du bore hull til plugger i tak og vegger av betong eller tegl, så klarer denne lille borhammeren jobben. Den er lett å håndtere og jobber iherdig. Du kommer helt greit inn i mur og betong, og når du bare skal bore noen få hull står det kun om sekunder før du er ferdig.

Og det er som nevnt langt mer behagelig enn å stå og presse med en slagdrill.

GBH 36 VF-LI Plus

I den andre enden av spekteret finner vi Bosch-hammeren, som er mye større, tyngre, kraftigere og dyrere. Men så er den da også beregnet på å kunne håndtere helt andre oppgaver.

Vi snakker om en proff maskin som er kapabel til å bli brukt daglig til tøffe oppgaver.

STOR OG KRAFTIG: BOSCH GBH 36 VF-LI Plus klarer også de virkelig tøffe jobbene. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Er du glad i kvalitetsverktøy, som mange i Norge er, og har noen større byggeprosjekter foran deg er en slik maskin også en stor glede og tidsbesparer.

Maskinen er stor, og vekten med batteri og ekstrahåndtak er på 4,66 kilo uten bor. Men maskinen er godt balansert og med gode grep - dette er helt klart en maskin som trenger to hender.

KRAFTPAKKE: 36 volt og 4Ah gir godt med krefter til større jobber. Med to batterier og en rask lader får du jobbet kontinuerlig. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Den kjører på 36 volt, og batteriet har en kapasitet på 4 Ah og hurtigladeren GAL3680 lader det 100% på bare 35 minutter!

I tillegg til hammerfunksjon med rotasjon kan den også brukes til ren boring eller bare slag, for meisling.

ARBEIDSMODUS: Den kan rotere med slag, bare rotere eller bare slå. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Rotasjonsretningen kan også endres.

RETNING: Rotasjonsretning velges øverst bak på maskinen. (Foto: BRYNJULF BLIX)

En smart finesse er EPC-velgeren for myk oppstart opp til 70% effekt.

Alternativet er 100% hvor du selv må styre oppstarten. Triggeren har et stort arbeidsområde, det er ikke noe problem å starte svært sakte og så øke hastigheten ganske jevnt opp til ønsket nivå. Men det er enda mer behagelig å la den selv gjøre oppstartsjobben der hvor du ikke trenger full effekt.

MEGET PRAKTISK: Med automatisk mykstart og begrensning til 70% hastighet/effekt kan du konsentrere deg om å være nøyaktig. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Hva den kan

Kapasiteten er opptil 28 millimeter som borhammer i betong, men den leveres med en selvspennende ordinær chuck. Da kan den også brukes med opptil 82 millimeter kjernebor i tegl, boring opptil 13 millimeter i stål og 30 millimeter i tre. Merk deg at dette er anbefalte maksimumsverdier. Skulle det knipe kommer du altså i mål med enda grovere dimensjoner, i ny og ne.

RASKT BYTTE: Låseringen trekkes bakover, så er det bare å ta av SDS-chucken og sette på den vanlige chocken. (Foto: BRYNJULF BLIX)

FOR STANDARDBOR: Med den andre chocken kan du bruke vanlige bor. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Hva skiller den lille og store i praktisk bruk?

Vi har testet maskinene i betong, tegl og granitt, og med den store Bosch-maskinen går det som smør, helt på linje med tilsvarende borhammer som er utstyrt med ledning for 230 volt i veggen.

I 10 centimeter granitt kom den gjennom med et 8 millimeter bor på knappe 30 sekunder. Den lille borhammeren brukte fem ganger så lang tid.

TUNG JOBB: Skal du bore i granitt trengs det både kraft og utholdenhet. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Men i vanlig betong brukte den lille borhammeren 17 sekunder på et fem centimeter plugg hull, den store brukte under fem sekunder.

I BETONG: Betong er ikke noe problem, selv for en liten borhammer. (Foto: BRYNJULF BLIX)

Vi gir heller en oppsummering i stedet for terningkast, som ikke blir riktig når det er snakk om så forskjellige produkter.

For privat bruk når man bor i murhus er den lille borhammeren fra Clas Ohlson et helt utmerket supplement til batteridrillen. Den store maskinen er naturlig nok overlegen i ytelse, og egner seg for krevende arbeider og profesjonelt bruk.

	Cotech	Bosch
Borekapasitet stein	12 mm	28 mm
Borekapasitet stål	8 mm	13 mm
Borekapasitet tre	12 mm	30 mm
Chucktype	SDS-plus	SDS-plus
Oppbevaring	Nei	Koffert
Slagkraft	1,2 J	3,2 J
Spennning	18 volt	36 volt
Trinnløs hastighet	Ja	Ja
Turtall	0-1050 omdreininger/min	0 - 940 omdreininger/min
Slagfrekvens	5000 slag/minutt	4200 slag/minutt
Lengde	280 mm	407 mm
Bredde	105 mm	108 mm
Høyde	210 mm	246 mm
Vekt med 4 Ah batteri	1,6 kg	4,6 kg
Pris alene og med alt tilbehør	479 kroner (1775 kroner med chuck, 2 batterier og lader)	3498 kroner (7590 kroner med koffert, chuck, to batterier og lader)